

**Международный научно-практический форум
«НАУКА И БИЗНЕС»**

ТЕЗИСЫ ДОКЛАДОВ ФОРУМА

*1 июля 2016 года
Днепр,
Украина*

**СЕКЦИЯ «ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ
ГЕОИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ КАК ОСНОВА
ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ»**

СУПЕРЕЧНОСТІ ТА НОВІ ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА

к.е.н., доц. Дейнека Т. А.

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»*

Період, в який вступило нині світове суспільство, є перехідним від індустріальних до постіндустріальних відносин. Трансформаційні процеси, що відповідають сучасному періоду життя людства, є безперечним свідченням прогресивних змін у соціумі. Проте, будь-які зміни системного масштабу, які відбуваються в суспільстві та, зокрема, в економіці, завжди залишатимуться пов'язаними з суперечностями, що виникають при цьому.

Процеси, які нині мають місце в світовій економіці, спричинені суперечністю переходу від індустріального способу виробництва, заснованого на домінуванні ринкових цінностей, до постіндустріального, який розбудовується у наш час на принципово інших – людських цінностях. Саме людина – її інтелектуальний потенціал, творчість, духовність, культура – є тією рушійною силою, яка вносить системні зміни в розвиток глобалізованого суспільства. Вже нині виразно виявили себе нові ціннісні орієнтири розбудови постіндустріальних господарських відносин та економіки знань. Основними з них є: 1) розвиток освіти

як сфери, в якій формуються нові, принципово важливі для прогресу в суспільстві продуктивні сили; 2) розвиток науки як необхідної умови техніко-технологічних змін передусім у виробництві та житті соціуму в цілому; 3) опосередкування процесами інтелектуалізації та інноватизації всіх сфер людської діяльності, де виникають техніко-економічні та суспільно-економічні відносини.

Новітні цінності розвитку суспільства зумовили кардинальні зрушення в системі світового господарства, викликавши зміни в усіх фазах відтворювального циклу. У виробництві нині випереджальними темпами відбувається продукування послуг порівняно з продукуванням матеріальних благ. В розвинутих країнах, наприклад у США, частка послуг у ВВП становить 79,4 % (2013 р.). Основними джерелами приросту ВВП серед промислових товарів і послуг США вважаються, у першу чергу, інтелектуальні інноваційні високотехнологічні продукти та фінансові послуги [1].

За названих вихідних умов відбуваються істотні зміни в розподілі. Сучасна специфіка цієї фази відтворення зумовлена тим, що домінування набуває рента на інтелектуальний капітал та інтелектуальну власність порівняно з рентою на матеріально-грошовий капітал / власність.

У обміні починає домінувати інший ціновий механізм, що викликано зменшенням ролі ринкових відносин у сфері матеріального виробництва. Для креативних товарів (витворів

культури, мистецтва, а також продуктів мас-медіа, ігор, моди тощо), зокрема, для сімулякрів (s-товарів) – це ціна, першоосновою якої є не вартість, визначена на основі абстрактної суспільної праці, а певний результат суб'єкт-суб'єктних відносин. Як зазначають науковці, субстанцією s-товару є не вартість, а свідомо сформований суб'єктом та об'єктивно утворений в ринкових умовах маніпулятивний вплив на споживача та виробника [2, с. 194].

Як відомо, розподіл і обмін є проміжними фазами між виробництвом і споживанням. Споживач формує потребу на основі власного розуміння корисності блага, а виробник продукує те, що споживач згодний і спроможний купити. В умовах новітніх ціннісних трендів розвитку сучасного суспільства фаза відтворювального циклу «споживання» найбільш наочно демонструє ті кардинальні зрушення, що відбуваються нині. Вони – на користь збільшення креативних товарів у загальному обсязі споживання сучасного покупця.

Разом з тим у всіх фазах циклу відтворення поряд з якісними змінами, які відбуваються при переході до постіндустріального суспільства та економіки знань, виникають глибокі суперечності. Специфіку протиріч на межі пізнього індустріалізму та початку постіндустріальної епохи зумовлює глобалізованість економіки та соціуму.

Остання за часом світова економічна криза продемонструвала гіпертрофічне збільшення фіктивного капіталу

порівняно зі збільшенням виробництва. У сучасному світі лише 2-3 % грошей напряму пов'язані з сектором матеріального виробництва [3, с. 10]. При цьому необхідно зазначити, що зростання фінансового сектору економіки навряд чи було б таким надактивним, якби не радикальні технологічні інновації (передусім, інформаційно-комунікаційні). Спекулятивні операції виявились тим інструментом, який створив так звану «бульбашку», спричинив кризу неплатежів і зробив явною суперечність між реальним і віртуальним секторами економіки. П. Єщенко [4, с. 5], вказуючи на непродуктивність bubbleeconomics, визначив її як економіку, в якій виробничі відносини переміщують акцент з виробництва на перерозподіл економічних ресурсів і світового потенціалу, що відбувається на користь світової олігархії.

Саме інтереси глобального капіталу є у наш час основною причиною поглиблення суперечностей перехідного періоду. Світова олігархія, представлена транснаціональними (передусім глобальними) корпораціями, не тільки не змінила своєї приватновласницької сутності та прагнення максимального прибутку «за всяку ціну», а й посилила в планетарних масштабах диктат властивої їй поведінки; при цьому не тільки не враховуючи потреб розвитку суспільства, а й навіть всупереч їм.

Суперечності, зумовлені протистоянням інтересів глобального капіталу, з одного боку, та інтересів людства, з іншого, конкретизуються через низку процесів і явищ, властивих сучасному перехідному періоду. В аспекті розгляду нових

ціннісних орієнтирів розвитку суспільства, нами окреслені основні з них.

Насамперед необхідно вказати на існування суперечності між виробництвом, в основі якого знаходяться ресурси, що не відтворюються, та виробництвом, заснованим на ресурсах, що відтворюються; між індустріальним способом виробництва, який є технократичним і тяжіє до техніцизму, техніки, технологій тощо, та постіндустріальним, – який на протигагу цьому є людиноцентрованим.

Не менш важливим для майбутнього розвитку економіки та суспільства є розв'язання суперечностей, які існують у сфері відносин власності. Йдеться про те, що розвиток постіндустріальної економіки ґрунтується переважно на використанні продуктивних сил суспільства, які не засновані на приватній власності. Це – знання, наукові ідеї, культура, ментальність, також глобальна інфраструктура (*Internet*) та ін. Проте саме з цієї власності в умовах становлення постіндустріальної економіки глобальна олігархія насамперед хотіла б мати ренту.

Оскільки людина є носієм властивостей, що здатні створювати для корпорацій надзвичайно високоприбутковий інтелектуальний продукт, суперечності сучасного перехідного періоду до постіндустріалізму найбільш виразно виявляють себе в сфері праці. На наше переконання, експлуатація праці в сучасних трансформаційних умовах не зникла – вона набула особливої –

витонченої завуальованості та істотно посилилась. Володіючи людським та інтелектуальним капіталом, транснаціональні корпорації прирощують власну ренту, привласнюючи продукт новаторської, творчої діяльності працівників.

Глобальні олігархічні структури здобувають вигоду всюди – при використанні ресурсного потенціалу нових чинників економічного розвитку, при реалізації своїх інтересів в полі відносин інтелектуальної власності, в сфері трудових відносин та інших. Проте найбільший ефект у вигляді маси прибутку в умовах перехідного періоду до постіндустріальної економіки, в якому ще надзвичайно сильними залишаються ринкові відносини, корпораціям забезпечує штучне формування образу життя людей. Для сучасних транснаціональних корпорацій зміна принципів, за якими людина сприймає світ стає навіть більш прибутковою справою, ніж перетворення природи як джерела надходження ресурсів для забезпечення безперервного економічного зростання.

Суспільству нав'язується споживацька модель буття: безперервне зростання попиту на поп-музику та інші продукти маскультури, на товари, через споживання яких людина непродуктивно витрачає соціальний час (комп'ютерні ігри, соціальні мережі тощо), втрачаючи його для творчості та дійсно корисної інтелектуальної діяльності.

Намагання глобального капіталу затвердити в перехідному до постіндустріалізму періоді модель суспільства масового споживання замість моделі ноосферного суспільства – є однією з

найбільш суттєвих для нашого часу суперечностей розвитку людства. Небезпека цього виклику суспільству полягає в тому, що проблеми безперервного зростання споживання символічних, так би мовити «статусних благ», а також псевдо благ, які є непотрібними та, навіть, шкідливими для людини, тісно пов'язані з проблемами природокористування. На них витрачаються найважливіші для людини ресурси (енергія, вода тощо).

На наше переконання, сучасний етап еволюції суспільства повинен розбудовуватись на основі екогуманістичних цінностей. Глобальний капітал, який отримує вигоду з людини-творця, його креативних властивостей, створеного ним інтелектуального продукту, – подовжує перехідний період від епохи пізнього індустріалізму до постіндустріалізму, але навряд чи зможе зупинити цей процес. Для того, щоб не справдилися найгірші футурологічні прогнози краху, який очікує соціум, людство вже нині повинно знайти шляхи розв'язання суперечності між інтересами глобальних олігархічних структур та інтересами цивілізаційного розвитку суспільства.

Література

1. Экономика США: структура, развитие и показатели. Обзор. Экономика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finliga.com/review/ekonomika-usa-2014.html>
2. Бузгалин А. В. Глобальный капитал. В 2-х тт. Т. 2. Теория: Глобальная гегемония капитала и ее пределы («Капитал» re-loaded) / А. В. Бузгалин, А. И. Колганов. – М. : ЛЕНАНД, 2015. – 912 с.
3. Гринберг Р. С. Современный капитализм: тренды и императивы / Р. С. Гринберг // Вестник РЭУ. – 2012. – № 3. – С. 9-13
4. Єщенко П. С. Світу потрібен новий вектор розвитку: від bubbleeconomics – до економіки людини / П. С. Єщенко // Економіка України. – 2014. – № 6 (631). – С. 4-22.

ДАНИХ ДЛ Я ЭКОНОМІКІ.....	185
Гапоненко П. П. ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНИХ ВАЖЕЛІВ НА РОЗВИТОК РЕГІОНІВ.....	189
Гладченко А.Ю. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК У ВИРІШЕНІ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ РІВНОВАГОЮ В ЕКОНОМІЦІ ЗНАНЬ.....	195
Голембовская Е.А. R&D-БИЗНЕС В УКРАИНЕ И МИРЕ: МЕДИА-ПОДДЕРЖКА КООПЕРАЦИИ УНИВЕРСИТЕТОВ И ИНДУСТРИИ.....	199
Дейнека Т. А. СУПЕРЕЧНОСТІ ТА НОВІ ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА	202
Дубинский А.Г. РАЗВИТИЕ ЭКОСИСТЕМЫ ПОДДЕРЖКИ СТАРТАПОВ.....	209
Зайцева Т.А., Фридман О.Д. ІМІТАЦІЙНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СКЛАДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	212
Калугін С. П. ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ КОНФЛІКТІВ: ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТА ЗАХОДИ ПРИПИНЕННЯ.....	215
Квасній М.М. ДІАГНОСТУВАННЯ СТРУКТУРИ ДИНАМІКІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ: ТОПОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	220
Мазняк М. М. ПРОБЛЕМИ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ДОВГОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ	